

تعريف MS

MS چیست؟

ام اس بیماری مزمنی است که با درگیری نواحی مختلف سیستم عصبی مرکزی موجب بروز علائم بالینی متفاوت و ناتوانی بیمار می‌گردد.

این بیماری عمدتاً در سنین ۴۰-۲۰ سال دیده شده و زنان را بیش از مردان مبتلا می‌کند پراکنده‌گی بیماری در نقاط مختلف جهان متفاوت بوده، به طوری که در نواحی شمال اروپا و امریکا شیوع آن چندین برابر مناطق دیگر جهان است، عامل اصلی بیماری مشخص نیست، اما مطالعات انجام شده تا کنون به نقش ژنتیک و عوامل محیطی در بروز این بیماری اشاره کرده‌اند.

وجه مشخص بیماری ام اس وجود پلاکهای متعدد در بافت سفید مغز می‌باشد که در این پلاکها میلین به صورت کامل یا ناقص تخریب شده است.

علائم بالینی بسته به شدت التهاب و تخریب و همچنین محل آسیب کاملاً متفاوت می‌باشد امام الهتاب عصب بینایی و کاهش دید، ضعف اندامها، اختلالات حسی متفاوت، عدم تعادل و اختلال ادراری از علائم شایع در بیماری ام اس می‌باشند.

در حال حاضر علیرغم پیشرفت‌های خیره کننده پزشکی درمان قطعی برای این بیماری یافت نشده است اما طی چندین سال اخیر استفاده از داروهای تاثیر گذار بر سیستم ایمنی موجب کاهش حملات و تا حدی میزان ناتوانی بیماران شده است.

طی ده سال اخیر علاوه بر تغییر معیارهای تشخیصی در ام اس داروهای جدیدتری نیز برای استفاده در بیماری مودر تصویب قرار گرفته اند و به نظر می‌رسد که درمانهای تازه و احتمالاً موثرتری نیز در دست بررسی و تحقیق باشند. از این رو با توجه به ماهیت مزمن بیماری سیر متفاوت در افراد مختلف و وجود گزینه‌های مختلف درمانی، مجموعه راهکارهای زیر برای تشخیص، درمان و مراقبت از بیماران ام اس توصیه می‌شود.

انواع بالینی MS:

از نظر سیر بالینی، بیماری ام اس به چهار نوع مختلف تقسیم بندی شده است، تشخیص و افتراق فرم‌های بالینی جهت انتخاب درمان و تعیین پیش‌آگهی بیماری ضروری به نظر می‌رسد

(1) فرم عود کننده - بهبود (Relapsing – Remitting)

در این فرم بیماران دچار حملاتی می شوند که معمولاً چند روز تا چند هفته طول کشیده و سپس علائم به صورت کامل یا نا کامل بهبود می یابند ، در شروع اکثر بیماران ام اس در این گروه قرار دارند (۸۵ - ۸۰٪) حملات ممکن است به فاصله چند ماه تا چند سال تکرار شده و بیمار در هر حمله نقایص مختلف عصبی را با شدت‌های متفاوت نشان دهد .

(۲) پیشرونده ثانویه (Secondary Progressive)

بسیاری از بیماران دسته اول (RRMS) با گذشت زمان تبدیل به این فرم می شوند . در این حالت بیماری بدون وجود حمله واضح به آرامی شروع به پیشرفت می نماید . برخی از این بیماران با وجود پیشرفت علائم طی زمان حملاتی را نیز تجربه می کنند .

(Secondary Progrssive with relapse)

(۳) پیشرونده اولیه (Primary Progressive) در این فرم علائم بیمار از ابتدا پیشرونده بوده و بیمار حمله ای را تجربه نمی کند .

(۴) پیشرونده – عود کننده (Progressive- Relapsing) بیماری از ابتدا به صورت پیشرونده ادامه داشته اما بیمار حملاتی را نیز تجربه می کند .

علائم این بیماری متنوع و در افراد مختلف متفاوت است و در هر حمله جدید می تواند علائم جدید ظاهر شود .

علائم ابتدایی ام اس، شامل علائم چشمی (از تاری دید ناگهانی مختصر یا کاهش دید شدید)، علائم حسی به صورت گزگز، مورمور و سوزن سوزن شدن اندامها و ضعف یا کاهش قدرت عضلات است .

اما این بیماری علائم دیگری نیز دارد که شامل اختلالات شناختی (اختلالات در حافظه و تصمیم‌گیری و اختلال در تم رکز) و اختلال ادراری (اختلال در نگهداری و یا تخلیه ادرار) است.

خستگی پذیری نیز یکی از علائم شایع در ام اس است.

باید توجه داشت که علائم ام اس در گرما تشدید می شود .

گیجی و سبکی سر و اسپاسم عضلات و اختلالات جنسی نیز از علائم دیگر این بیماری است.

در فرم عود کننده و فروکش کننده (Relapsing-remitting) خانم‌ها سه برابر آقایان به این بیماری مبتلا می شوند .

اما در فرم پیشرونده اولیه آقایان بیشتر از خانم‌ها مبتلا می‌شوند.

سن شروع این بیماری نیز بین ۲۰ تا ۴۰ سالگی است و شیوع این بیماری در خانم‌ها بیشتر از آقایان است.

شیوع ام‌اس :

بر حسب منطقه جغرافیایی و نژاد کشورها متفاوت است .

متوسط شیوع ام‌اس، در جهان ۵۰ نفر در هر ۱۰۰ هزار نفر است و در ایران از هر ۱۰۰ هزار نفر، ۷۰ نفر مبتلا به این بیماری می‌شوند که البته این میزان در ایران رو به افزایش است .

علت قطعی بیماری ام‌اس چیست؟ و چه عواملی در ایجاد این بیماری می‌توانند تأثیرگذار باشند؟

علت قطعی ام‌اس، ناشناخته است اما عوامل متعددی در ایجاد این بیماری نقش دارند.

در بررسی‌ها مشخص شده است که عوامل ژنتیک در بروز این بیماری نقش دارند.

به طوری که ریسک بروز این بیماری در افرادی که یکی از خویشاوندان درجه اول آنها درگیر این بیماری است بیش از سه تا چهار درصد است و این درحالی است که به‌طور معمول یک دهم درصد افراد مبتلا به ام‌اس می‌شوند.

از سوی دیگر، عوامل تغذیه‌ای مثل مصرف زیاد چربی و کمبود ویتامین D نیز می‌توانند در ایجاد ام‌اس نقش داشته باشند .

در مطالعات انجام شده افرادی که در تماس با نور مستقیم خورشید هستند کمتر مبتلا به ام‌اس می‌شوند خانم‌هایی که سیگار می‌کشند ۱/۵ برابر خانم‌های دیگر مبتلا به ام‌اس می‌شوند.

در خصوص عوامل جغرافیایی نیز باید گفت که هر چه از خط استوا دور شویم این بیماری شیوع بیشتری پیدا می‌کند.

این بیماری در افراد آسیایی شیوع کمتر و در اروپای شمالی و کشورهای اسکاندیناوی شیوع بیشتری دارد.

علاوه بر این، این بیماری، در نژاد قفقازی بیشتر از نژاد آفریقایی است.

تشخیص ام‌اس چگونه است؟

به خاطر علائم گستردگی و متنوع سیستم اعصاب در ام اس، تشخیص آن ممکن است ماهها یا سال‌ها پس از شروع علائم به تأخیر افتد.

پزشکان مخصوصاً متخصصان مغز و اعصاب نیاز به شرح حال دقیق و معاینه مغز و اعصاب دارند.

روش‌های پاراکلینیکی تشخیص

شامل **MRI** مغز و نخاع با تزریق و بدون تزریق برای رویت و توصیف و محل پلاک‌های مغزی، تست‌های الکتروفیزیولوژی شامل پتانسیل برانگیخته چشم و نخاع و گوش و سرانجام بررسی مایع مغزی نخاع برای تشخیص آنتی‌بادی مربوط به بیماری ام اس است.